

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19387
Tarih : 08.08.2026

10/4498

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini ve gıda arz güvenliğini açıkça tehdit eden artan girdi maliyetlerinin yüksek sulama ve enerji borçlarının, yetersiz ve geç ödenen kamusal desteklerin, üreticilerin pazarlama aşamasında karşı karşıya kaldığı fiyat istikrarsızlıklarının ve tarım sektörünün içinde bulunduğu borç sarmalının tüm boyutlarıyla araştırılması, çiftçilerin kamudan ve mali idareden olan acil ve somut taleplerinin tespit edilmesi, buna karşın büyük sermaye gruplarıyla holdinglere tanınan vergi afları, teşvikler ve borç yapılandırma imkanlarının yarattığı kamusal adaletsizliklerin araştırılması ve kamusal kaynakların doğrudan üreticiyi ve üretimi koruyacak şekilde yeniden kurgulanması amacıyla Anayasa’nın 98’inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Ferit ŞENYAŞAR

Şanlıurfa Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de gıda güvencesinin, kırsal kalkınmanın, ekonomik bağımsızlığın ve toplumsal refahın ana sütunu olan tarım sektörü, yürütülen yanlış iktisat ve destekleme politikaları sebebiyle tarihinin en derin krizlerinden birini yaşamaktadır. Toprağını ekmek, ekmeğini topraktan çıkarmak ve 86 milyonun gıda ihtiyacını karşılamak için üretimde ısrar eden küçük ölçekli çiftçiler, sürekli artan mazot, gübre, tohum, ilaç, yem ve elektrik fiyatları karşısında ezilmekte, üretim yapabilme kapasitelerini günden güne kaybetmektedirler.

TÜİK verilerine göre, 2026 yılı Mayıs ayı itibarıyla Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi yıllık %36,65 artış gösterirken, tarımda en kritik üretim kalemi olan gübre ve toprak geliştiriciler alt grubundaki yıllık artış %63,56 seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönemde Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım-ÜFE) yıllık %42,53 artarken, tarladaki üretim maliyeti ile market rafı arasındaki makas açılmaya devam etmiştir. TÜİK’in Temmuz 2026 Tüketici Fiyat Endeksi verilerine göre enflasyon %31,75 iken, gıda ve alkolsüz içecekler enflasyonu %37,53 olarak gerçekleşmiştir.

Bölgesel jeopolitik krizler ve Ortadoğu’daki gerilimin tarımsal üretim üzerindeki yıkıcı etkisi, 28 Şubat 2026 tarihinde başlayan İran Savaşı’yla birlikte çok daha kritik bir boyuta ulaşmıştır. Savaşın hemen öncesinde litre fiyatı ortalama 60 TL seviyelerinde seyreden mazot fiyatları, savaşla birlikte Hürmüz Boğazı’nda yaşanan kriz nedeniyle kısa sürede 80 TL bandına yaklaşarak %28-30 artış göstermiştir. Benzer şekilde petrokimya ve hammadde lojistiğinde yaşanan aksamalar sonucunda çiftçinin temel girdilerinden olan üre, amonyum sülfat ve DAP gübrelerinin ton fiyatlarında 1.800 TL’ye varan artışlar yaşanmış, gübre maliyetleri savaş sonrası periyotta katlanarak rekor seviyelere çıkmıştır.

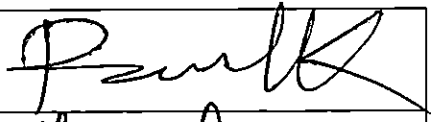
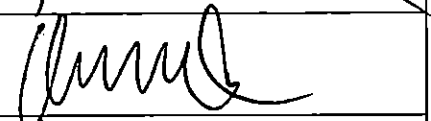
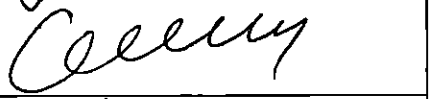
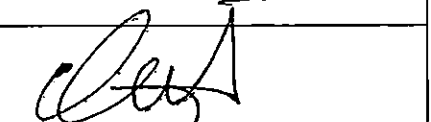
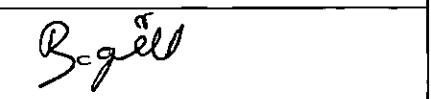
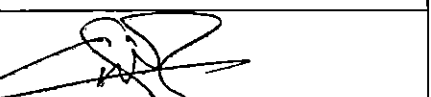
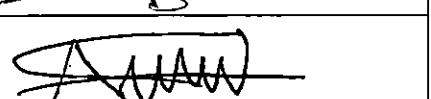
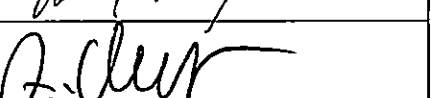
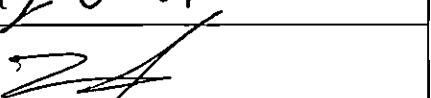
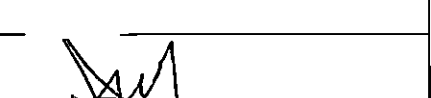
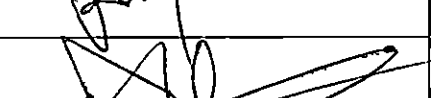
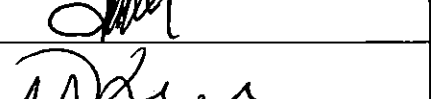
Enerji ve hammadde maliyetlerindeki fahiş artışlar üreticinin belini bükerken, kamusal kaynakların ve teşviklerin adil dağıtılmadığına dair kamuoyundaki vicdani yaralanma her geçen gün derinleşmektedir. Mali idarenin ve ekonomi yönetiminin, dev holdinglerin, büyük şirketlerin ve sermaye gruplarının milyarlarca liralık vergi borçlarını bir gecede sildiği, yapılandığı ve kamu bankaları aracılığıyla uygun finansman sağladığı bir ortamda, tarlasını sürmek için kredi çeken, elektrik ve sulama faturasını ödeyemediği için traktörüne, toprağına ve mahsulüne icra gelen çiftçimizin kaderine terk edilmesi kabul edilemez bir eşitsizliktir.

Bugün Türkiye’nin dört bir yanında üretimden çekilme noktasına gelen küçük ölçekli çiftçilerin acil ve kaçınılmaz talepleri bulunmaktadır. Bu doğrultuda üreticilerin kamu ve özel bankalara olan tarımsal kredi borçlarıyla biriken sulama ve elektrik borçlarının faizsiz olarak

en az 5 yıla yayılması, icra ve haciz işlemlerinin durdurulması gerekmektedir. Bankaların ve özel elektrik dağıtım şirketlerinin çiftçiye sağlanan tarımsal destekleme ödemelerine otomatik bloke koyması uygulamasına son verilmelidir.

Girdi maliyetlerini düşürmek adına tarımsal üretim için mazottan ÖTV ve KDV kaldırılmalı, gübre, ilaç ve tohum gibi temel girdilerde kamusal fiyat sabitlemesiyle sübvansiyon programları devreye konulmalıdır. Türkiye’de hatırı sayılır miktarda bulunan kooperatifler ise tepeden ve merkezi karar mekanizmalarına teslim edilmemeli, üreticinin karar alıcı olduğu bir sisteme geçilerek Halk Kooperatifleri Birliği adı altında birleştirilmelidir.

Gıda egemenliğini kaybetmiş, çiftçisi toprağa küsmüş, genç nüfusu kırsaldan kaçmış bir ülkenin geleceğini güvence altına alması mümkün değildir. Bu çerçevede, Türkiye’nin dört bir yanındaki çiftçilerin acil çözüm bekleyen taleplerinin tespiti, kamusal kaynakların adil dağıtılması, çiftçi borçlarının yeniden düzenlenmesi ve tarımsal üretimi ayağa kaldıracak somut tedbirlerin geliştirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İktüzük’ün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
2	NERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14			
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	